

EVROPSKÁ CENA PREVENCE KRIMINALITY 2024 (národní kolo)

Téma: Prevence recidivy

Všeobecné informace

1. Kdo/jaká instituce projekt nominuje a realizuje.

Nominuje: Moravskoslezský kraj

Realizuje: EUROTOPIA.CZ. o. p. s.

2. Název projektu.

Náprava vztahů v rodině

3. Osoba odpovědná za projekt a kontaktní osoba – kontaktní údaje.

Mgr. Petra Večerková

+420 730 175 094

petra.vecerkova@eurotopiacz.cz

Zacpalova 379/27, 746 01 Opava

Datová schránka: 2t5vajt

4. Datum zahájení projektu (dd/mm/rrrr).

Je projekt stále ve stavu realizace (Ano/Ne)?

Pokud není, uveďte datum jeho ukončení (dd/mm/rrrr).

Projekt je realizován od 1. 1. 2024 do 31.12.2024

(jedná se o návazný projekt trvajícím již 7 let)

ANO

5. Kde je možné se o projektu dovědět více informací? Uveďte odkaz na webové stránky projektu či na jiné zdroje dostupné online.

<https://eurotopiacz.cz/sesty-rok-uspesneho-projektu-naprava-vztahu-v-rodine/>

<https://eurotopiacz.cz/co-delame/programy/resocializacni-programy/>

FCB profil organizace EUROTOPIA.CZ,

<https://www.facebook.com/people/EUROTOPIACZops/100064972802465/>

výroční zprávy organizace:

<https://eurotopiacz.cz/o-nas/vyrocní-zpravy/>

6. Popis projektu na jednu stránku. (max. 600 slov)

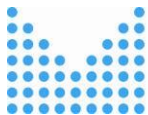
Projekt Náprava vztahů v rodině je podpořený z finančních prostředků Ministerstva spravedlnosti a je realizován při poradenském středisku organizace EUROTOPIA.CZ. Projekt se zaměřuje na rodiny nacházející se v nepříznivé sociální situaci, spojené zejména s uvězněním některého člena rodiny. Jedná se o jednoho z rodičů matku nebo otce vykonávající trest odnětí svobody, ale i prarodiče, které potkal stejný osud a mají zájem kontaktovat své děti a vnoučata.

Uvěznění člena rodiny zásadně naruší rovnováhu rodinného prostředí a často způsobí, že se rodina stává nefunkční. Povaha trestného činu, kvůli kterému byl rodinný příslušník odsouzen, má přímý vliv na proces adaptace všech členů rodiny, včetně odsouzeného. Účinky uvěznění však zůstávají spouštěcím mechanismem rodinné krize nebo příčinou silných pocitů ztráty, jakož i příčinou demoralizace rodinných příslušníků či šikánování dětí ze strany jejich vrstevníků. Uvěznění jednoho z rodičů je také velmi často spojeno s finanční ztrátou a finančními problémy.

Téma obnovy – nápravy vztahů a celkově sociálních vazeb mezi rodinnými příslušníky a odsouzenými bylo vnímáno pracovníky Probační a mediační služby středisko Opava, Vězeňské služby, sociálními pracovníky a neziskovým sektorem jako jedna z témat, které není dostatečně ošetřeno. Po vzájemných diskuzích se zástupci společnosti EUROTOPIA.CZ a nalezení finančních prostředků byla v roce 2017 zrealizována myšlenka Náprava vztahů v rodině. Vzhledem k finanční podpoře této aktivity, která je poskytována na období jednoho roku vznikla, tak řada návazných projektů čerpající z pilotního projektu. Níže uvedený výčet aktivit, které projekt obsahuje je pravidelně realizován ve Věznici a ÚPVZD Opava. Projekt vychází z přesvědčení, že fungující rodina a vyjasněné vztahy mezi odsouzenými a blízkými osobami jsou jedním z předpokladů pro úspěšnou resocializaci osob. (např. Marešová et al., 2009, *Výzkum prvovězňených žen*. ISBN 978-80-7338-082-3. „Práce a rodina působí, jako ochranný faktor proti úplnému přizpůsobení se životu ve věznici.“ Vágnerová, 2004, ISBN 80-7178-802-3.

Cílovou skupinou projektu jsou osoby nacházející se ve výkonu trestu odnětí svobody ve VTOS Opava a jejich rodinní příslušníci (především děti a blízcí příbuzní). Prvotní snahou je zmapování potřeb odsouzených a jejich rodin a pokusit se o obnovu vztahů, které byly výkonem trestu narušeny. Cílů je dosahováno prostřednictvím těchto nástrojů: informačních besed pro osoby ve VTOS, sociálně-právního poradenství, asistovaných – podporovaných setkání, individuálního a rodinného poradenství. Tyto nástroje jsou průběžně v praxi testovány a pozměňovány dle potřeb zapojených subjektů.

V prvotních počátcích v roce 2017 kdy byly nástroje projektu zaváděny pro praxe se mimo jiné také počítalo s realizací rodinných mediací ve výkonu trestu. Postupem let, kdy se jednotlivé nástroje testovaly v podmínkách opavské věznice se nepodařilo tento nástroj v praxi otestovat. Některé rodinné vztahy byly natolik poznamenány různými

krizemi z minulosti a z tohoto důvodu nebylo možné v praxi rodinné mediace na půdě VTOS vyzkoušet. V tomto roce se, ale prozatím podařilo zorganizovat asistované setkání s odsouzenou matkou a zletilým synem za přítomnosti subjektů spolupracujících s rodinou.

V závislosti na výše popsáných podmínkách, ve kterých se rodiny nacházejí, se forma komplexní práce s rodinou, jejíž člen je uvězněn nebo bude propuštěn, může lišit a je vždy odvislá od jedinečnosti jednotlivců v rodinném systému. Životní těžkosti se často stávají údělem větších skupin osob opouštějících věznice, stejně tak jako nedostatečné nebo žádné prostředky k životu na svobodě, nezaměstnanost, chybějící podpora rodinného zázemí nebo problémy s bydlením – to vše tvoří neobyčejně vážné překážky v procesu sociální reintegrace. Na tyto překážky se organizace EUROTOPIA.CZ snaží prostřednictvím uvedeného projektu reagovat a snížit tak dopady uvěznění na rodiny a všechny dotčené subjekty.

I. Popis problému, který aktivity projektu řeší

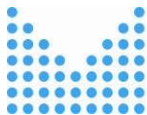
7. Jakému problému se projekt věnuje? Popište jeho podstatu, rozsah, kontext, zapojené aktéry (pachatele, oběti, další zúčastněné strany), příčiny, rizikové a ochranné faktory atd. (**max. 200 slov**)

Projekt se zaměřuje na podporu osob a rodin v průběhu odsouzení, po výkonu trestu odnětí svobody a při následném začlenění do běžného života. Projekt přispívá k prevenci a snižování rizik opakování protiprávního jednání, prostřednictvím cílené odborné práce s odsouzeným a jeho rodinnými příslušníky či osobami blízkými.

V rámci projektu je řešena absence a ztráta sociálních kontaktů – pomoc a podpora při začleňování do společensky žádoucího prostředí, vyrovnávání se s možnou stigmatizací propuštěného vězně, to samé platí pro rodinné příslušníky, kontakt dětí s odsouzeným rodičem, nastavení kontaktu a komunikace. Dále jsou aktivity projektu zaměřeny na nedostatečné informace v oblasti práv a jednání s institucemi (orientace v systému sociálního zabezpečení, oblast sociálně-právního a psychologického poradenství).

Projekt se zaměřuje také na **finanční problémy klientů** – orientaci v dluhové situaci, možnost spolupráce po VTOS - (poradenství v oblasti oddlužení, sociálně-právní a terapeutické poradenství v rozsahu stanovené soudem a ve spolupráci se střediskem Probační a mediační služby v Opavě).

Cílová skupina: pro odsouzené a rodinné příslušníky či osoby blízké v regionu Opava, Krnov a Bruntál.

Zapojení aktéři: Věznice a ÚPVZD Opava, Probační a mediační služba středisko Opava, pachatelé a oběti, děti a rodiny odsouzených osob, další instituce spolupracující s rodinou.

Cíl:

mapování, náprava a obnova narušených rodinných vazeb odsouzených s rodinnými příslušníky, jako jednoho z klíčových předpokladů pro jejich hladší návrat do rodinného systému po výkonu trestu,

rozvoj sociálních dovedností klienta a převzetí odpovědnosti za své chování,

předcházení recidivy, prevence a snižování rizik, začlenění do běžného života.

Faktory podporující resocializaci osob s trestní minulostí – vztah a důvěra k pomáhajícím organizacím, které s klientem spolupracují během výkonu trestu. Dále je to přijetí osoby s trestním postihem ze strany okolí, podpora a důvěra ze strany např. sociálního pracovníka, schopnost vlastní reflexe, otevřenost ke změně – nepokračovat v kriminální kariéře, partnerský vztah, obnova rodinného systému, zaměstnání.

Negativní faktory ovlivňující resocializaci a úspěšnost začlenění osob do společnosti – kromě protektivních faktorů jsou zde i negativní faktory, které brání úspěšnému procesu začlenění a mezi, které jsou řazeny různé formy závislosti, osobní charakteristika, nezaměstnanost, problémy v partnerském životě, nedostatek finančních prostředků, způsob trávení volného času.

8. Proběhla před zahájením projektu předběžná analýza stávajícího stavu problému a jeho kontextu? Kdo a jak ji provedl? Jaká data byla využita? Pokud ano, jakým způsobem byla tato analýza využita při přípravě a realizaci projektu? (**max. 150 slov**)

Práce s odsouzenými a jejich rodinami vznikla ze vzájemných diskuzí mezi zaměstnanci Probační a mediační služby, Věznice a ÚPVZD Opava a neziskovou organizací EUROTOPIA.CZ, o.p.s. již v roce 2017. Důvodem bylo řešení vztahů mezi rodinnými příslušníky a partnery odsouzených.

Analýza stavu a zájmu o projektové aktivity byla vypracována s pomocí pracovníka probační a mediační služby v rámci již ukončeného projektu Křehká šance II. (Rozvoj a rozšíření dosavadní praxe Komise pro podmíněné propuštění, **zavedení dvou inovativních restorativních programů – Náprava vztahů v rodině**, a zpracování návrhu systémových změn v oblasti podmíněného propuštění v ČR). A byla také diskutována v rámci komunitního plánování města Opava.

Z rozhovorů v rámci Křehké šance provedených pracovníky rozvoje restorativní praxe se zástupci dotčených institucí v regionech se potvrdilo, že nejčastěji jsou napříč regiony řešeny problémy spojené se zaměstnáváním vězňů, zadlužeností a

závislostním chování. Avšak **byly řešeny i problémy týkající se nápravy vztahů odsouzených s blízkými osobami a problematika vnímání oběti trestného činu.**

Na základě výše zmapované situace a zájmu o téma rodiny v kontextu penitenciární a postpenitenciární péče přes instituci – Věznice a ÚPVZD Opava vznikla myšlenka projektu Náprava vztahů v rodině.

9. Jaké byly hlavní cíle projektu? Pokud je to relevantní, uveďte, které z těchto cílů byly hlavní a které vedlejší.¹ (max. 150 slov)

Cílem projektu je mapování, náprava a obnova narušených rodinných vazeb odsouzených s rodinnými příslušníky, jako jednoho z klíčových předpokladů pro jejich návrat do rodinného systému po výkonu trestu. Dále rozvoj sociálních dovedností klienta a převzetí odpovědnosti za své chování a zejména předcházení recidivy, prevence a snižování rizik, začlenění do běžného života.

Díličí cíle projektu:

stabilizace rodin vč. obnovy narušených funkcí rodiny prostřednictvím zvyšování rodičovských kompetencí, předcházení možnému umístění dětí mimo péči rodičů, řešení náročných výchovných, krizových a jiných zatěžujících situací, rozvíjení rodičovských kompetencí a kompetencí v oblasti péče o dítě.

II. Popis způsobu, jakým projekt řeší identifikovaný problém nebo problémy, a proč se očekává, že bude účinný

10. Na koho nebo co projekt cílí? Odůvodněte svou odpověď (max. 150 slov)

Univerzální prevence: projekt se zaměřuje na potenciální pachatele a oběti v populaci nebo na obecná místa či zařízení.

Selektivní prevence: projekt se zaměřuje na skupiny, u jejichž členů je vyšší riziko, že se dopustí deviantního chování nebo se stanou oběťmi trestného činu, nebo na konkrétní místa či zařízení, u nichž je zvýšené riziko, že se stanou dějištěm trestného činu.

¹ **Hlavní cíle** definují, jakých změn si přejete s ohledem na předem definovaný problém a/nebo v rámci cílové skupiny dosáhnout. Jinými slovy, pokud dosáhnete těchto strategických cílů, pak projekt splní svůj účel, kterým je prevence a/nebo snížení kriminality nebo strachu z ní.

Vedlejší cíle jsou krátkodobější a stanovují cíle konkrétních akcí. Dosažení těchto cílů je nezbytné pro dosažení hlavních cílů.

■ Indikovaná prevence: projekt se zaměřuje na jedince, kteří již vykazují problémové chování, s cílem zabránit opakování trestné činnosti, nebo na ta zařízení či místa, která se stávají dějištěm trestné činnosti.

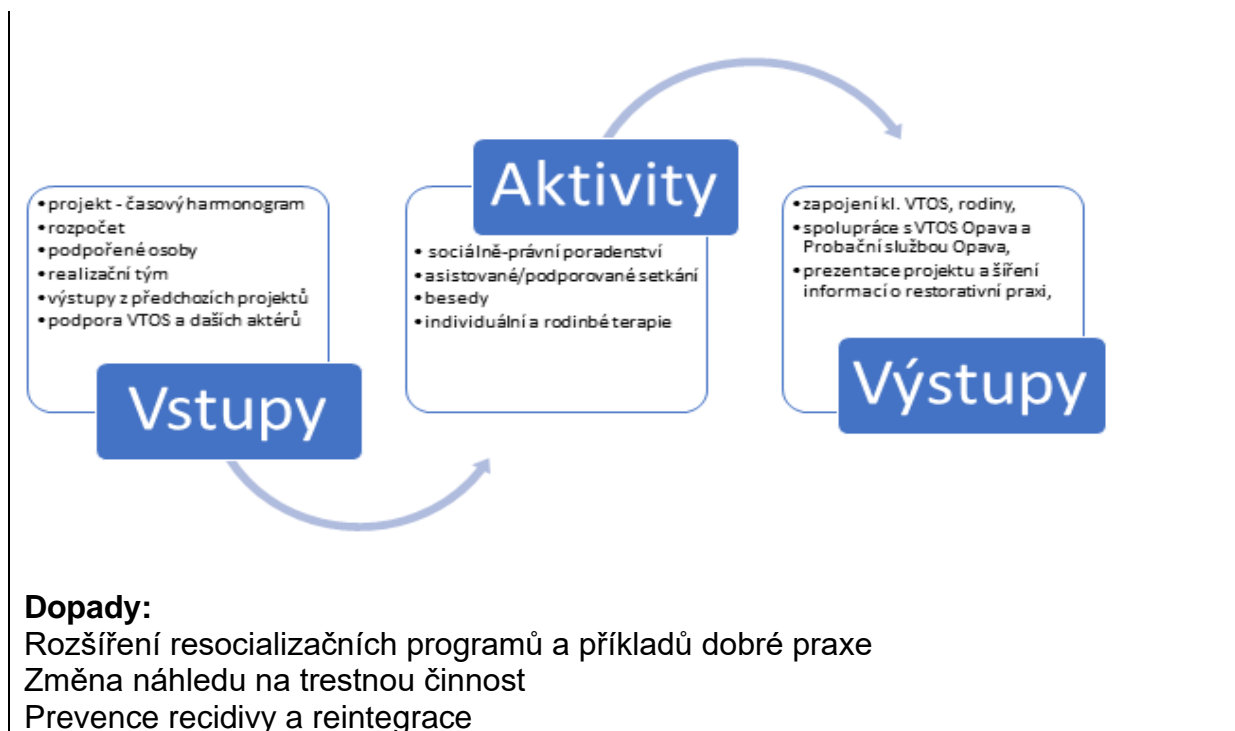
Motivace:

Cílovou skupinou projektu jsou osoby ve výkonu trestu odnětí svobody a osoby jim blízké. Projekt vychází z přesvědčení, že rodina a práce působí jako ochranný faktor proti úplnému přizpůsobení se životu věznice.

11. Jak se očekává, že projekt prakticky dosáhne svých cílů? Jinými slovy, jaké jsou jeho aktivity, výstupy a výsledky? Pokud je to možné, můžete popsat logický model projektu². **(max. 200 slov)**

Logický model projektu byl diskutován s pracovním týmem projektu, ale i se zástupci věznice, probační a mediační služby, zástupci města. Model byl vytvořen tak, aby cíle a obsah projektu korespondoval se schématem. Součástí modelu jsou vstupy, aktivity a výstupy a krátkodobé a dlouhodobé dopady. Vše, aby reflektovalo provázanost činností projektu.

² **Logický model** představuje vztah mezi klíčovými aktivitami projektu a jeho plánovanými dopady, způsobem, který ukazuje základní logiku projektu. Obvykle tento vztah znázorňuje v diagramu, který zobrazuje zdroje, které intervence využívá (tj. vstupy), činnosti určené k dosažení výsledků (tj. aktivity), očekávané a neočekávané změny, které aktivity vyvolávají (tj. výsledky), a jednotky služeb nebo produktů (např. počet workshopů s mladými lidmi, které mají zabránit kriminalitě mladistvých, počet rozhovorů se staršími lidmi, které mají zabránit viktimizaci podvody a krádežemi atd.), které aktivity vytvářejí (tj. výstupy).

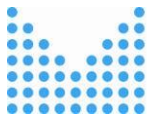
12. Jak projekt očekává, že ovlivní identifikovaný problém? Jinými slovy, je projekt založený na nějakém konkrétním mechanismu³ nebo principech prevence kriminality? Vysvětlete také, zda a jak je aktivace těchto mechanismů prevence

Projekt je zaměřen na navázání, udržení a posilování kontaktu klienta s nezletilým dítětem a odsouzeným rodičem. Zahájení spolupráce je možné před nástupem do výkonu trestu, během uvěznění, ale také po uvěznění.

Snižování motivace k páčání trestné činnosti formou odstranění nebo omezení sociálních či individuálních příčin a procesů, které vedou ke kriminalitě např. sociální a finanční podpora pro znevýhodněné, sociálně slabé rodiny.

III. Popis evaluace výsledků nebo náznaky teoretické věrohodnosti Více informací o evaluaci (dostupné pouze v AJ) [zde](#)

³ **Mechanismy** představují způsob, jakým intervence působí na konkrétní problém v určitém kontextu. Seznam možných mechanismů naleznete na poslední straně tohoto dokumentu.

13. Bylo do projektového řízení zapracováno hodnocení výsledků⁴ či dopadů⁵? Jaké byly hlavní výsledky hodnocení? Popište prosím také, které ukazatele byly použity k měření účinků vašeho projektu. (**max. 300 slov**)

Původním indikátorem projektu bylo zapojení min. 6 odsouzených osob a min. 10 rodinných příslušníků se kterými bude pracováno na intenzivnějším kontaktu s rodinou. Dalším předpokladem je spolupráce s dalšími organizacemi, které rodinu a odsouzené podpoří v jejich sociálním fungování. K datu 6. 8. 2024 byla zaznamenaná spolupráce s 22 osobami ve VTOS a je již patrné, že zájem o aktivity projektu převyšují nastavené indikátory. Další nárůst účastníků do konce tohoto roku je odvozován od poslední besedy pro odsouzené ženy pořádané ve VTOS Opava ze dne 6. 8. 2024. Besedy se účastnilo 50 žen, kdy původní plán byl 40 účastníků. V předchozích letech se jednalo spíše o menší skupiny žen, a to v počtu max. 30 účastníků.

Dalším ukazatelem projektu jsou jeho předchozí výsledky z roku 2023, kdy stanoveným indikátorem v počtu zapojených osob byl stanoven na spolupráci se 7 odsouzenými a min. 10 rodinnými příslušníky. Celkem se podařilo v rámci ledna až prosince 2023 spolupracovat na myšlence nápravě vztahů v rodině s celkem 20 odsouzenými osobami a jejich rodinami, z nichž 1 odsouzený se kontaktoval z jiné věznice mimo Moravskoslezský kraj. U nejméně u 80 % klientů došlo k intenzivnějšímu kontaktu s rodinou 50 % klientů došlo k posílení rodičovské odpovědnosti. Tyto cíle byly naplněny prostřednictvím osobního setkání s rodinou a odsouzenými, telefonickými hovory, výměnou korespondence, zasílání balíků pro podporu rodin, které byly součástí projektu.

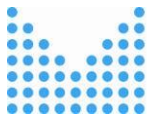
14. Případně uveďte více informací o kvalitě hodnocení např. kdo hodnocení provedl (bylo provedeno interně nebo externě?), jaké metody byly využity (měření před a po, randomizovaná kontrolovaná studie, hodnocení založené na teorii, ...), jaké údaje a metody sběru dat byly použity atd. (**max. 150 slov**)

Stav je zjišťován průběžně v rámci evaluace prováděné koordinátorem projektu ve spolupráci s pracovníky věznice. Dále je plánováno v průběhu projektu využít škálování v indikátorech stanovených před začátkem realizace projektu (uvedeny také výše).

Odsouzení zapojení do projektu se pokoušejí obnovit kontakt s rodinnými příslušníky. Zaměřují se na příčinu nestability, rozvratu s ohledem na jejich možnou obnovu. Pracovník projektu hodnotí a zaznamenává (ústně, písemně, telefonicky) změnu stavu a dosažení výsledků, případně nedosažení změn a jejich překážky.

⁴ **Evaluace výsledků:** Měří přímý účinek (tj. rozsah změn) projektu na cílovou skupinu, populaci nebo geografickou oblast. Informace získané při vyhodnocení výsledků určují, na jaké úrovni byly cíle dosaženy.

⁵ **Evaluace dopadů:** Měří dlouhodobé účinky projektu na cílovou skupinu a nepřímé účinky na širší komunitu. Informace získané z posouzení dopadů určují, na jaké úrovni byly dosaženy hlavní cíle projektu.

Pracovníky projektu byly rovněž prováděny polostrukturované rozhovory a pozorování s klienty a rodinami zapojenými do projektu, dotazníkové šetření s potencionálními klienty, ale i s účastníky projektu, prezenční listiny během besedy pořádané ve VTOS. Výhodu polostrukturovaného rozhovoru shrnuje Miovský (2006, s. 161) v následujícím znění: „Možnost kombinace prvků nestrukturovaného a strukturovaného interview činí z metody polostrukturovaného interview téměř ideální výzkumný nástroj pro oblasti aplikace většiny výzkumných plánů v rámci kvalitativního přístupu.“ Rozhovory byly poté přepsány do písemné podoby a pro následnou analýzu těchto dat byla zvolena metoda zakotvené teorie. Tímto způsobem byla sledována snaha identifikovat potřeby osob s ve výkonu trestu, ale i potřeby rodin. Následně mezi definovanými potřebami byly hledány vzájemné souvislosti a jak je naplňování potřeb ovlivňováno výkonem trestu odnětí svobody. Výsledkem bylo sestavení projektových aktivit.

15. Pokud nebylo provedeno hodnocení výsledků nebo dopadů, existují nějaké teoretické náznaky, že by intervence mohla být úspěšná? Případně tyto indicie zdůvodněte. (max. 150 slov)

Jedním z evaluačních kritérií byly i případové studie, které se staly zdrojem mapování projektových aktivit, výstupů a dopadů realizovaného projektu. Případové studie byly příkladem dobré praxe, byla to jedna z metod, na kterých byly detailně zpracovány kauzy spolupracujících klientů a zhodnocen úspěšnost projektu. Jedná se již o prvotní studie z roku 2017 v rámci prvotního projektu.

16. Byla provedena analýza nákladů a výnosů?⁶ Pokud ano, popište ji (uved'te, jak a kým byla provedena, jaké byly její výsledky apod.). (max. 150 slov)

Nebyla.

IV. Popis podstaty projektu, původního kontextu a jeho implementace

17. Jaké měl projekt finanční, materiální a lidské náklady? V případě potřeby uveďte přiměřený časový rámec, abyste mohli náklady uvést do souvislostí (např. náklady na účastníka, náklady provozování projektu na 1 měsíc, náklady včetně/bez personálních nákladů). (max. 150 slov)

Personální obsazení:

Koordinátor projektu, sociální pracovnice, účetní a administrátor, mzdová účetní, externista rodinný terapeut a speciální pedagog.

⁶ **Analýza nákladů a výnosů:** typ ekonomického hodnocení, které porovnává přímé a nepřímé náklady na zdroje použité během projektu s ekvivalentní ekonomickou hodnotou výnosů. Pokud nebylo provedeno hodnocení výsledků, analýza nákladů a výnosů jednoduše není možná.

Materiální:

nákup známek, obálek, korespondence, refundace jízdného pro rodiny odsouzených, které navštěvují s dětmi odsouzeného rodiče, dobíjení kreditu odsouzeného rodiče ve VTOS zajištění návazných služeb pro odsouzené (materiální věci pro odsouzené a rodiny – oslovení nadací, prostřednictvím potravinové sbírky pro rodiny odsouzených).

18. Byli do evaluace zapojeni externí hodnotitelé nebo výzkumní pracovníci, a pokud ano, jaká byla jejich role? (**max. 150 slov**)

NE

19. Jací partneři byli do projektu zapojeni a proč? Jaká byla míra jejich zapojení? Jaká byla jejich role v evaluaci? Jak dobře toto partnerství fungovalo v praxi? (**max. 200 slov**)

Pro realizaci projektu byla stěžejní spolupráce pracovníků EUROTOPIA.CZ, o.p.s. s Věznicí a ÚPVZD Opava, střediskem Probační a mediační služby Opava. Vzájemná komunikace mezi těmito stranami byla nezbytná pro plánování návštěv a plnění zakázek odsouzených a rodinných příslušníků a dále sloužila k vzájemné výměně informací, aby nedocházelo např. k duplicitě aktivit s odsouzenými.

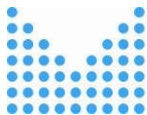
20. Popište realizaci aktivit projektu a jeho výstupy⁷. (**max. 200 slov**)

Sociálně-právní poradenství: poskytnutí základních informací, podpory a orientace v situaci klienta, informační servis o navazujících službách. Poradenství je realizováno formou individuálních konzultací s klíčovým pracovníkem a odsouzeným. Během konzultací se vytvářejí podmínky pro zapojení odsouzených do společenského procesu a přijetí vlastní zodpovědnosti a rozhodování. Pracovník vytváří emoční a sociální podporu a zároveň klienta kontroluje při plnění stanovených cílů spolupráce. Poradenství bude poskytováno osobám ve výkonu trestu, ale i blízkým osobám a bude realizováno po celou dobu spolupráce. Poradenství je zaměřeno na problematiku dluhů, bydlení, rodinných a partnerských vztahů, diskriminaci, pracovněprávní vztahy a další oblasti.

Sociálně-právní poradenství je určeno odsouzeným a jejich rodinám formou osobního kontaktu, korespondenčně, telefonicky a emailem.

Individuální a rodinné terapie: vedou klienty ke schopnosti posoudit své jednání ve vztahu k normám společnosti, rozvíjet nekriminální vzorce chování, sociální a komunikační dovednosti, posilovat kladné rodinné vazby a pracovní návyky. Pomoc je směřována k osobnímu rozvoji odsouzeného, motivovat jej k dosažení úspěchu a připravit jej i na možnost neúspěchu. Terapeut pomáhá rodině nalézt zdroje pomoci v sobě samých, které jsou rozvíjeny ku prospěchu všech. Forma rodinných terapií je

⁷ **Výstupy** odkazují na jednotky služeb nebo produktů (např. počet seminářů s mladými lidmi s cílem předcházet kriminalitě mladistvých, počet rozhovorů se seniory s cílem předcházet viktimizaci podvody a krádežemi atd.).

individuální, párová nebo rodinná s celou rodinou či jen s některými členy. Cílem je dosáhnout dlouhodobého zlepšení pro všechny členy rodiny.

Tato aktivita je určena odsouzeným a jejich rodinám formou osobního kontaktu.

Podporované/asistované setkání mezi rodičem ve výkonu trestu a jeho dítětem je poskytováno v situacích, kdy z různých důvodů nedocházelo a nedochází k pravidelnému a bezpečnému kontaktu dítěte s rodičem ve výkonu trestu nebo je tento kontakt problémový. Dle výstupů z podporovaných/asistovaných návštěv je vhodné navrhnout další služby.

Podporované/asistované setkání je poskytováno odsouzeným a rodinám formou osobního kontaktu.

Besedy pro osoby ve VTOS:

Besedy jsou realizovány po domluvě s pracovníky věznice a konané v prostorách Věznice a ÚPVZ v Opavě. Probíhají formou osobního setkání s odsouzenými a odborným personálem věznice.

Pracovníci projektu informují skupinu odsouzeným a odborný personál věznice o projektu a možnostech spolupráce. Pro účely besedy je zpracována powerpointová prezentace. Beseda je jednou z aktivit projektu, kterou pracovníci informují odsouzené o možnostech řešení jejich životních problémů. Užitečnou součástí je besedy je vzájemná diskuze s odsouzenými, pracovníky a odborným personálem.

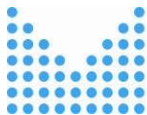
21. Byla do projektového řízení zapracována procesní evaluace⁸ a jaké byly její hlavní výsledky? Popište prosím také, jaké ukazatele byly použity k hodnocení realizace vašeho projektu? (**max. 300 slov**)

Mezi ukazatele, které byly použity k hodnocení realizace projektu patřilo stanovení počtu zapojených osob a rodinných příslušníků a dále indikátory plynoucí z finanční podpory Ministerstva spravedlnosti (předpoklad, že nejméně u 80% klientů dojde k navázání intenzivnějšího kontaktu s rodinou a 50% k posílení rodičovské odpovědnosti).

I předchozích letech, kdy byl nastaven indikátor spolupracujících osob v počtu max. 7 osob byl na konec oproti plánovanému stavu převýšen. V roce 2022 byl zaznamenán zájem o spolupráci se 49 osobami a jejich rodinami a v roce 2023 bylo organizací EUROTOPIA.CZ dosaženo spolupráce s 39 odsouzenými a jejich rodinami.

Dalším ukazatelem projektu byl a je harmonogram aktivit, který se, ale mění dle potřeb odsouzených, rodin, zapojených aktérů. Způsob, jakým je dokládáno dosažení cílů pro jednotlivé aktivity je nastaven v této podobě: v rámci sociálně právního poradenství se jedná o korespondenci, evaluační rozhovory s odsouzenými a rodinami a počet intervencí. Aktivita podporované/asistované setkání je zhodnocena rovněž pomocí

⁸ **Procesní evaluace** dokumentuje, jak byly činnosti realizovány, aby bylo možné zjistit případné odchylky od původního plánu. Usnadňuje hledání vysvětlení v případech, kdy výsledky projektu neodpovídají očekávání.

rozhovorů osobních a telefonických a na základě písemných záznamů. Také individuální a rodinné terapie jsou hodnoceny za pomoci písemného záznamu a evaluačních rozhovorů s klienty a pracovníky v rámci celého procesu spolupráce.

Informační beseda k projektu a jeho aktivitám realizována v prostorách věznice byla naplánována na červen 2024, ale s ohledem na zájem, potřeby, pracovní a jiné aktivity odsouzených byla přesunuta na srpen 2024. Tato změna však byla k lepšímu, jelikož zájem o besedu byl vyšší než v předchozích letech. Z původního plánu 40 osob (rozdělení do 2 skupin) se besedy účastnilo 50 odsouzených žen, které se aktivně zapojily do jejího průběhu. Besedy jsou pro odsouzené důležitým prvkem, jelikož skrývají informační potenciál a v zájemcích vzbuzují zvědavost a zároveň evokují k možnostem řešit své problémy již ve VTOS. Na základě této plošné besedy poté začíná individuální spolupráce s jednotlivými zájemci. Tyto zájemce pomáhá rovněž doporučit ke spolupráci řada odborného personálu z VTOS. Dle nastavené zakázky klienta a jeho rodiny je poté vzájemně hodnoceno dosahování stanovených cílů se všemi zapojenými subjekty.

Projekt se organizace EUROTOPIA.CZ snaží realizovat dle plánu, ale vzhledem k poptávce z řad odsouzených a rodin došlo k několika odchylkám od původního plánu. Tyto odchylky jsou, ale prospěšné, jelikož pružně reagují na nastalé potřeby a v konečném důsledku se nám daří ovlivnit větší skupinu osob, než bylo původně zamýšleno.

22. Případně uveďte více informací o kvalitě této procesní evaluace např. jaké údaje a metody sběru dat byly použity, jaká byla metodika výzkumu atd. **(max. 150 slov)**

23. Jaké případné kontextové faktory/okolnosti mohly ovlivnit úspěch tohoto projektu ve vaší zemi/regionu/oblasti, které nemusí nutně existovat, když se jej budou snažit napodobit odborníci z jiných míst? Uveďte organizační, institucionální a socioekonomické kontextové faktory. **(max. 150 slov)**

Politické, sociální, ekonomické, religiózní faktory jsou jedny z mnoha okolností, které mají vliv na projekt a jeho aktivity. Důležitá je vzájemná spolupráce všech institucí, jak na resortní, regionální, krajské a obecní úrovni, které určují rozsah služeb pro občany. Nedostatečná podpora a spolupráce by případně mohla znamenat nepochopení tématu.

Pro samotný projekt je důležitá spolupráce s Věznicí a ÚVZD Opava, jelikož jsou aktivity projektu realizovány v tomto prostředí. Bez partnera v podobě opavské věznice by nebylo možné tyto aktivity realizovat. Pro ostatní, kteří by se rozhodli si nastavit podobné indikátory a projekt v podobném pojetí, jako má organizace EUROTOPIA.CZ je důležité mít partnera v podobně vězeňské služby.

Při prvotních krocích bylo vycházeno ze stávající analýzy projektu „Křehká šance z Probační a mediační služby“, který podpořil myšlenku Náprava vztahů v rodině. Je

zapotřebí, aby téma, které je realizováno vycházelo z potřeb cílové skupiny, na kterou se chtějí projekty zaměřit a bylo podpořeno místními aktéry.

Pro organizaci EUROTOPIA.CZ, a i pro ostatní organizace, který podobný projekt budou realizovat je rovněž důležitá finanční podpora a jistota finančních prostředků (program pro práci s odsouzenými a rodinami je podpořen vždy na období jednoho roku a může tak znamenat nejistotu, zda bude program podpořen i na další období).

V. Další otázky pro Evropskou cenu prevence kriminality

24. V čem jsou metody a postupy projektu inovativní? **(max. 150 slov)**

Jedná se o projekt založený na multidisciplinární a mezioborové spolupráci, zahrnující státní instituce a sektor NNO.

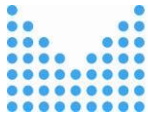
Spolupráce s rodinnými příslušníky odsouzených je přizpůsobená vždy konkrétní situaci v rodinném systému, tak aby došlo ke stabilizaci a preventování rizikových faktorů pro vznik recidivy.

Zároveň se rodiny snáze vyrovnávají s dopady trestné činnosti odsouzeného v jeho rodinném systému, rodiny tak mohou řešit své vlastní životní nároky a zátěžové situace.

Spolupráce s odsouzeným v rámci výkonu trestu v časovém přesahu do doby propuštění a po propuštění, kdy odsouzený zažívá zátěž spojenou se změnou, adaptací na běžné životní podmínky a zároveň se vyrovnává s dopady svých činů přímo v realitě mimo výkon trestu, je jedinečná, příprava stabilizačních prvků v rodinném systému a dlouhodobá podpora je unikátní.

25. Jak je projekt relevantní pro další členské státy EU? **(max. 150 slov)**

Projekt náleží do konceptu restorativní justice, jelikož jsou řešeny úzké rodinné vazby, dopady trestného činu, a i někteří rodinní příslušníci bývají rovněž oběťmi trestné činnosti. Téma nápravy rodinných vztahů je klíčovým tématem při úspěšné resocializaci a integraci osob při návratu z výkonu trestu odnětí svobody.

Seznam potencionálních mechanismů prevence kriminality

- Vytváření a udržování normativních překážek zabraňujících páčání trestné činnosti
 - např. kampaně "Pachatelé, sledujeme vás"
- Snižování motivace k páčání trestné činnosti formou odstranění nebo omezení sociálních či individuálních příčin a procesů, které vedou ke kriminalitě
 - např. sociální a finanční podpora pro znevýhodněné, sociálně slabé rodiny
- Odrazování případných pachatelů od páčání trestné činnosti prostřednictvím hrozby trestu
 - např. snižování doby mezi zatčením a potrestáním
- Překažení trestné činnosti
 - např. zvýšení policejních hlídek v rizikových oblastech
- Ochrana zranitelných cílů pomocí snižování příležitostí a ztížením páčání trestné činnosti
 - např. umístování zámků a kamer
- Snižování škodlivých dopadů trestné činnosti
 - např. iniciativy na znovuzískání ukradeného zboží apod.
- Snižování zisků z trestné činnosti
 - např. restorativní programy
- Paralyzace pachatelů tím, že je jim odepřena možnost dalšího páčání trestné činnosti
 - např. uvěznění klíčových členů gangu
- Povzbuzování pachatelů k upuštění od dalšího páčání trestné činnosti, rehabilitace recidivistů tak, aby se navrátili zpět do běžného života
 - např. rehabilitační programy ve věznicích